

GENERALNY INSPEKTOR OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI GENERALNEGO INSPEKTORA
OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH
ZA OKRES
23.04.1998 r. - 30.04.1999 r.

Warszawa, czerwiec 1999 r.

Spis treści

	Str.
WSTĘP	3
I ORGANIZACJA BIURA GENERALNEGO INSPEKTORA OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH	5
1. Struktura Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych	5
2. Budżet Generalnego Inspektora	6
3. Realizacja zadań Generalnego Inspektora w ramach poszczególnych Departamentów Biura	7
3.1. Dyrektor Biura	7
3.2. Gabinet Generalnego Inspektora	9
3.3. Departament Prawny	10
3.4. Departament Inspekcji	12
3.5. Departament Informatyki	13
3.6. Departament Administracyjno-Budżetowy	15
3.7. Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	16
4. Pracownicy Biura GİODO	19
II DZIAŁALNOŚĆ MERYTORYCZNA BIURA GENERALNEGO INSPEKTORA OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH	19
1. Zapytania prawne	21
2. Opiniowanie projektów aktów prawnych	24
3. Inspekcje	25
4. Rozpatrywanie skarg	25
5. Rejestracja zbiorów danych osobowych	27
6. Propagowanie idei ochrony danych osobowych w mediach	29
7. Udział Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w konferencjach krajowych i zagranicznych	31
8. Szkolenia przeprowadzone przez Generalnego Inspektora oraz pracowników Biura na temat Ustawy o ochronie danych osobowych	33
9. Doskonalenie wiedzy merytorycznej pracowników Biura – szkolenia	34
III WNIOSKI	35

WSTĘP

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych powołany został przez Sejm RP na podstawie ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. Nr 133, poz. 883 z późn. zm.).

Uchwalenie pierwszej w Polsce Ustawy o ochronie danych osobowych, będące przejawem postępującej demokratyzacji życia publicznego w Polsce i troski o ochronę prywatności każdego jej obywatela znajdujących wyraz w zapisach nowej Konstytucji RP (art. 47 i 51), miało swe bezpośrednie źródło również w międzynarodowych zobowiązaniach Polski.

Ochrona danych osobowych każdego człowieka stanowi przedmiot regulacji norm europejskich: Konwencji Nr 108 Rady Europy z dnia 28 stycznia 1981 r. o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych oraz Dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego oraz Rady z dnia 25 października 1995 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych, a także licznych norm sektorowych. Powyższe akty prawne zawierają ogólne zasady, pozwalające na zbliżanie ustawodawstwa różnych państw w zakresie ochrony danych osobowych. Polska, ubiegając się o przystąpienie do Traktatu o Unii Europejskiej, zobowiązana jest podjąć działania zmierzające do dostosowania ustawodawstwa polskiego: polskich ustaw, rozporządzeń, w tym również przepisów administracyjnych, do prawa państw Wspólnoty. Ponadto zobligowana jest do stosowania polityki respektującej zasady demokracji, poszanowania praw człowieka i podstawowych swobód.

Przepisy regulujące zasady przetwarzania danych osobowych, wprowadzone zostały do polskiego ustawodawstwa ustawą o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r., która respektuje zasady ustanowione Dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i jest zgodna z ogólną polityką państw europejskich w tym zakresie. Wprowadzenie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych do polskiego systemu prawnego, pozwoliło na podpisanie przez Polskę Konwencji Nr 108 Rady Europy, co nastąpiło w dniu 21 kwietnia 1999 r.

Ustawa o ochronie danych osobowych weszła w życie 30 kwietnia 1998 r. Pierwszym Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych została dr Ewa Kulesza wybrana przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej. Po złożeniu ślubowania, z dniem 23 kwietnia 1998 r., objęła obowiązki Generalnego Inspektora.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych jako organ ochrony danych osobowych, stosownie do art. 8 ustawy, w zakresie wykonywania swoich zadań podlega tylko ustawie.

Wspomniana ustawa określa zasady postępowania przy przetwarzaniu danych osobowych oraz prawa osób fizycznych, których dane osobowe są lub mogą być przetwarzane w zbiorach danych. Stosownie do art. 12 ustawy, do zadań Generalnego Inspektora w szczególności należy:

1. kontrola zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych,
2. wydawanie decyzji administracyjnych i rozpatrywanie skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych,
3. prowadzenie rejestru zbiorów danych oraz udzielanie informacji o zarejestrowanych zbiorach,
4. opiniowanie projektów ustaw i rozporządzeń dotyczących ochrony danych osobowych,
5. inicjowanie i podejmowanie przedsięwzięć w zakresie doskonalenia ochrony danych osobowych,
6. uczestniczenie w pracach międzynarodowych organizacji i instytucji zajmujących się problematyką ochrony danych osobowych.

Sprawozdanie obejmuje pierwszy rok działalności Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych I Kadencji, tj. okres od 23.04.1998 r. do 30.04.1999 r.

Niniejsze sprawozdanie zawiera w pierwszej części opis organizacji Biura, z uwzględnieniem zadań wykonywanych przez poszczególne jednostki organizacyjne oraz przedstawia budżet Generalnego Inspektora na 1998 r.

W drugiej części sprawozdania przedstawiona została działalność merytoryczna, w tym tematyka i liczba skarg, jakie wpłynęły do Generalnego Inspektora w związku z naruszeniem przepisów ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r., a także liczba zgłoszonych do rejestracji i zarejestrowanych zbiorów danych osobowych.

W sprawozdaniu uwzględniona została także tematyka opinii wydanych przez Generalnego Inspektora w sprawie nowotworzonych aktów normatywnych pod kątem ich zgodności z Konstytucją i ustawą o ochronie danych osobowych oraz interpretacji przepisów obowiązującego ustawodawstwa w kontekście ustawy o ochronie danych.

Sprawozdanie przedstawia sposoby propagowania ustawy i rozpowszechniania idei ochrony danych osobowych, poprzez kontakty Generalnego Inspektora ze środkami masowego przekazu i udział w konferencjach prasowych.

W końcowej części sprawozdania zawarte zostały wnioski wynikające ze stanu przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych.

I. ORGANIZACJA BIURA GENERALNEGO INSPEKTORA OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Zgodnie z art. 13 ustawy, Generalny Inspektor wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Organizację, zasady działania, a także ogólny podział zadań wykonywanych przez poszczególne jednostki organizacyjne Biura określa statut stanowiący załącznik do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 maja 1998 r. w sprawie nadania statutu dla Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (Dz. U. z dnia 16 czerwca 1998 r. Nr 73, poz. 464).

Stosownie do § 1 statutu, Biuro jest jednostką pomocniczą i zapewnia wykonanie zadań wynikających z kompetencji Generalnego Inspektora określonych w ustawie, a także w innych przepisach powszechnie obowiązującego prawa.

Biurem kieruje Dyrektor Biura powoływany i odwoływany przez Generalnego Inspektora. Zgodnie z § 3 statutu, Dyrektor zapewnia funkcjonowanie Biura, warunki jego działania i organizację pracy, nad którym nadzór sprawuje Generalny Inspektor.

1. Struktura Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych

W skład Biura wchodzi 6 jednostek organizacyjnych, określonych w § 6 statutu, a mianowicie:

1. Gabinet Generalnego Inspektora,
2. Departament Prawny,
3. Departament Inspekcji,
4. Departament Informatyki,

5. Departament Administracyjno-Budżetowy,
6. Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych.

Organizację wewnętrzną i szczegółowy zakres zadań statutowych jednostek organizacyjnych oraz tryb pracy Biura, określa Regulamin Organizacyjny wydany przez Generalnego Inspektora (§ 13 statutu) z dnia 1 sierpnia 1998 r.

W początkowym okresie działalność Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych polegała na tworzeniu struktury organizacyjnej, mającej na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania Biura Generalnego Inspektora.

W ramach ustalania wewnętrznych reguł pracy Generalny Inspektor wydał 21 zarządzeń.

2. Budżet Generalnego Inspektora

Wydatki Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w ustawie budżetowej na 1998 r. sklasyfikowane zostały w dziale 99 - *Urzędy naczelných organów władzy, kontroli i sądownictwa*, w rozdziale 9911 - *Urzędy naczelných organów władzy i kontroli*.

Środki finansowe w wysokości 5.000.000 zł przeznaczone na utworzenie Biura GIODO, decyzjami Ministra Finansów (z dnia 10 czerwca i 31 sierpnia 1998 r.), zostały przeniesione z części 83 poz. 63 - *Rezerwy celowe*, do części 61 *Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych*.

Wydatki Biura GIODO dotyczyły w całości zadań statutowych sklasyfikowanych w dziale 99: *Urzędy naczelných organów władzy, kontroli i sądownictwa*.

3. Realizacja zadań Generalnego Inspektora w ramach poszczególnych Departamentów Biura

Od dnia 23 kwietnia 1998 r., tj. od dnia powołania uchwałą Sejmu RP Biura Generalnego Inspektora, działalność Biura prowadzona była w oparciu o dwa akty prawne: statut Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 28 maja 1998 r. oraz zarządzenie nr 1 Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Biura z dnia 1 sierpnia 1998 r.

W ramach prac organizacyjnych przygotowano wytyczne, które stanowią materiał pomocniczy przy analizowaniu technicznych środków zabezpieczenia zbiorów danych osobowych.

Na podstawie opinii, których wykonanie zlecił Generalny Inspektor, opracowano i wdrożono zasady postępowania rejestracyjnego oraz wzory pism procesowych i zaświadczeń o zarejestrowaniu zbioru danych osobowych. Autorami poszczególnych opinii byli:

1. prof. Janusz Borkowski: *„Opinia dotycząca zagadnień procesowych z zakresu ochrony danych osobowych”*,
2. dr Czesław Martysz: *„Opinia w sprawie trybu rejestracji zbiorów danych osobowych”*,
3. dr Czesław Martysz: *„Opinia w sprawie zakresu obowiązywania art. 40 w związku z art. 43 ust. 1 pkt. 9 ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. Nr 133, poz. 883)”*,
4. Michał Staszewicz: *„Opinia do projektu decyzji o odmowie rejestracji zbioru danych osobowych”*,
5. Michał Staszewicz: *„Opinia dotycząca pisma procesowego w kontekście odpowiedzi na pytanie, czy braki formalne wniosku uzasadniają traktowanie go jako wniosku nieistniejącego”*,
6. prof. Jan Paweł Tarno: *„Opinia w sprawie interpretacji niektórych przepisów ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. Nr 133, poz. 883)”*.

3.1. Dyrektor Biura

Pracą wszystkich Departamentów kieruje Dyrektor Biura sprawujący nadzór nad prawidłowością wykonywania zadań, wynikających z kompetencji Generalnego Inspektora, określonych w ustawie i innych przepisach obowiązującego prawa.

Dyrektor Biura odpowiada za funkcjonowanie urzędu, warunki jego działania oraz organizację pracy.

W ramach realizacji swoich zadań Dyrektor Biura:

- zatwierdza dokumenty określające struktury wewnętrzne poszczególnych jednostek organizacyjnych, przedkładane przez dyrektorów tych jednostek,
- określa, za zgodą Generalnego Inspektora, ilość etatów w Biurze i ich podział między jednostki organizacyjne Biura,
- przedkłada Generalnemu Inspektorowi wnioski personalne dotyczące stanowisk dyrektorów departamentów, łącznie z projektem zakresów obowiązków,
- sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie informacji niejawnych,
- przedkłada Generalnemu Inspektorowi projekty decyzji i zarządzeń,
- zleca przeprowadzanie ekspertyz i wydawanie opinii prawnych,
- reprezentuje Generalnego Inspektora osobiście lub przez upoważnioną osobę w pracach komisji i podkomisji rządowych, sejmowych oraz senackich w zakresie redagowania rozpatrywanych przez te organy projektów aktów prawnych, dotyczących ochrony danych osobowych, Generalnego Inspektora lub Biura,
- sprawuje nadzór nad gospodarowaniem mieniem urzędu,
- nadzoruje i koordynuje dokonywanie zamówień publicznych przez Biuro,
- zaciąga, z upoważnienia Generalnego Inspektora, zobowiązania finansowe w granicach przyznanych środków oraz na zasadach i w trybie określonym w przepisach prawa i zarządzeniach Generalnego Inspektora,
- nadzoruje sporządzenie projektu i wykonanie budżetu Biura.

Dyrektor Biura na bieżąco informuje Generalnego Inspektora o swojej pracy i działaniu podległych mu departamentów oraz proponuje szereg rozwiązań w zakresie doskonalenia działalności Biura.

W celu usprawniania realizacji zadań określonych w Regulaminie Organizacyjnym, Dyrektor Biura wydał szereg aktów kierownictwa wewnętrznego.

W okresie sprawozdawczym Dyrektor Biura pełnił jednocześnie obowiązki Dyrektora Gabinetu, kierując pracą Gabinetu oraz wykonując wszystkie zadania powierzone mu przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

3.2. Gabinet Generalnego Inspektora

Gabinet Generalnego Inspektora jest jedną ze statutowych jednostek organizacyjnych, zapewniających prawidłowe funkcjonowanie Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

W okresie sprawozdawczym Gabinet Generalnego Inspektora realizował swoje zadania, do których należy:

- organizowanie i koordynowanie spotkań z udziałem Generalnego Inspektora, w szczególności prowadzenie terminarza spotkań, prowadzenie czynności reprezentacyjnych oraz organizowanie wyjazdów krajowych i zagranicznych,
- prowadzenie Kancelarii Głównej,
- prowadzenie, selekcja i rejestracja korespondencji,
- dokonywanie, z upoważnienia Generalnego Inspektora i po konsultacji z Dyrektorem Biura, czynności w zakresie nawiązania, zmiany i ustania stosunków pracy z pracownikami Biura,
- dokumentowanie spraw osobowych pracowników,
- obsługa komisji powoływanych przez Generalnego Inspektora,
- prowadzenie sprawozdawczości Biura,
- przygotowywanie odpowiedzi na wystąpienia do Generalnego Inspektora w wypadku, gdy nie należą do właściwości innych jednostek organizacyjnych Biura,
- obsługa prasowa.

Obsługa prasowa polegała głównie na:

1. bezpośrednich spotkaniach z redaktorami ośrodków radiowych i telewizyjnych oraz gazet mających na celu ustalenie ich stałej współpracy z Rzecznikiem Prasowym Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,
2. nawiązaniu listownych kontaktów z ambasadami obcych państw w Polsce.

W ramach realizacji obowiązków służbowych Rzecznik Prasowy prowadzi stałą akcję informującą mass-media i mającą na celu przybliżenie problematyki ochrony danych osobowych, poprzez:

- stałe wystąpienia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w stacjach telewizyjnych,
- cykl piętnastominutowych spotkań z Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych na antenie Polskiego Radia w programie IV, odbywające się raz w miesiącu,
- comiesięczne publikacje w „Gazecie Prawnej” opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, będących odpowiedzią na pytania do niego kierowane (opinie dotyczą stosowania przepisów Ustawy o ochronie danych osobowych),
- cykl wywiadów prasowych z Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych przybliżających sylwetkę Pani dr Ewy Kuleszy oraz problematykę związaną z ochroną danych osobowych (Wprost, Przekrój, Życie, Polityka, Puls Biznesu, Computerworld, Bussinesman Magazine, The Warsaw Voice, Express Bydgoski, Pani i inne),
- stała współpraca z dziennikiem „Rzeczpospolita”, polegająca na cyklicznym przedstawianiu, przez Generalnego Inspektora, interpretacji przepisów z zakresu ochrony danych osobowych.

3.3. Departament Prawny

Organizacja Departamentu Prawnego w początkowej fazie polegała na odpowiednim doborze i przygotowaniu pracowników. Przy zatrudnianiu pracowników do Departamentu Prawnego przyjęto zasadę, iż pracownicy ci muszą legitymować się wysokimi kwalifikacjami prawniczymi, w tym aplikacją sądową lub prokuratorską. Jednakże mimo posiadania wysokich kwalifikacji zawodowych niezbędne było przeprowadzanie szkoleń, w celu wprowadzenia nowych pracowników w zagadnienia ochrony danych osobowych, określenie sposobów interpretacji przepisów ustawy o ochronie danych osobowych w kontekście innych aktów prawnych oraz ujednoczenie procedur przy załatwianiu wpływających spraw. Szkolenia prowadzone były przez teoretyków prawa i praktyków, w szczególności specjalizujących się w prawie i postępowaniu administracyjnym.

Do zadań Departamentu Prawnego, zgodnie z § 17 Regulaminu Organizacyjnego Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych należy:

- 1) opracowywanie projektów zarządzeń i decyzji Generalnego Inspektora oraz, w miarę potrzeby, współdziałanie w tym zakresie z odpowiednimi departamentami,
- 2) prowadzenie ewidencji aktów prawnych, o którym mowa wyżej, wprowadzenie ich do baz danych, informowanie o treści i zakresie obowiązywania tych aktów, wnioskowanie w sprawie ich nowelizacji, a także opracowywanie tekstów jednolitych,
- 3) opracowywanie projektów odpowiedzi na zapytania prawne,
- 4) obsługa prawna Generalnego Inspektora oraz Biura, przygotowywanie opinii prawnych na potrzeby Generalnego Inspektora, Dyrektora Biura oraz dyrektorów departamentów, w szczególności opiniowanie projektów umów,
- 5) opiniowanie wstępne, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów Konstytucji i ustawy o ochronie danych osobowych, projektów ustaw i rozporządzeń dotyczących ochrony danych osobowych,
- 6) udział, z upoważnienia Generalnego Inspektora lub Dyrektora Biura, w pracach komisji i podkomisji rządowych, sejmowych oraz senackich w zakresie redagowania rozpatrywanych przez te organy projektów aktów prawnych, o których mowa w pkt. 5, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów Konstytucji oraz ustawy o ochronie danych osobowych, odnośnie tekstów tych aktów i zgłoszonych poprawek,
- 7) reprezentowanie Generalnego Inspektora przed organami sądowymi i administracyjnymi,
- 8) ocena, na wniosek Departamentu Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych, zgłoszeń do rejestracji pod kątem ich zgodności z przepisami prawa,
- 9) prowadzenie badań porównawczych aktów prawa międzynarodowego i regulacji poszczególnych krajów dotyczących ochrony danych osobowych.

Ponadto Departament zajmował się udzielaniem stałej pomocy merytorycznej innym jednostkom organizacyjnym Biura.

Pracownicy Departamentu Prawnego brali czynny udział w spotkaniach szkoleniowych, mających na celu przybliżenie zasad ochrony danych osobowych administratorom danych, którzy przetwarzają dane w związku z prowadzoną działalnością. Podczas szkoleń porównywano standardy europejskie w zakresie ochrony danych osobowych, przybliżano celowość wprowadzenia ustawowej ochrony danych do polskiego systemu prawnego, omawiano szczegółowe zasady przetwarzania danych wynikające z ustawy, zakresy obowiązków i uprawnień przysługujących podmiotom oraz ogólne zasady zabezpieczania

zbiorów. Odpowiadano na zapytania i wyjaśniano wszelkie wątpliwości, związane ze stosowaniem przepisów ustawy o ochronie danych osobowych w praktyce.

3.4. Departament Inspekcji

Podstawowym zadaniem Departamentu Inspekcji jest wykonywanie z upoważnienia Generalnego Inspektora czynności kontrolnych, w celu oceny zgodności przetwarzania danych osobowych z właściwymi przepisami ustawy.

Inspektorzy zobowiązani są do:

- 1) sporządzania protokołów z wykonania czynności kontrolnych,
- 2) wnioskowania o wszczęcie postępowań dyscyplinarnych przeciwko osobom winnym zaistniałym uchybień,
- 3) sporządzania, w sytuacjach gdy istnieje podejrzenie popełnienia przestępstwa, projektów zawiadomień do organów ścigania o popełnieniu przestępstwa i przekazywanie ich, za pośrednictwem Dyrektora Biura, Generalnemu Inspektorowi,
- 4) zbierania i zabezpieczania dowodów mających znaczenie w sytuacjach uchybień, bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa,
- 5) sporządzania harmonogramu planowanych inspekcji,
- 6) rozpatrywania skarg i wniosków kierowanych do Generalnego Inspektora oraz przedstawiania, za pośrednictwem Dyrektora Biura, sprawozdań z ich załatwienia,
- 7) prowadzenia analizy skarg i wniosków oraz protokołów z przeprowadzonych inspekcji w celu opracowania materiałów do rozstrzygnięć podejmowanych przez Generalnego Inspektora.

W okresie od listopada do grudnia 1998 r. w Departamencie Inspekcji trwały prace, mające na celu opracowanie instrukcji Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, regulującej sposób przeprowadzania kontroli przez inspektorów, zgodnie z art. 14 ustawy o ochronie danych osobowych. Prace nad instrukcją zakończono w styczniu 1999 r.

Organizacja Departamentu obejmowała także zatrudnianie pracowników o odpowiednich kwalifikacjach oraz z doświadczeniem zawodowym umożliwiającym wykonywanie inspekcji. Przy zatrudnianiu pracowników przyjęto, iż powinny być to osoby o wykształceniu wyższym prawniczym, po aplikacjach i z pewnym stażem zawodowym.

W pierwszym okresie działania Biura praca Departamentu skoncentrowana była na przyjmowaniu i załatwianiu skarg; działania inspekcyjne podjęte zostały od 18 marca 1999 r.

3.5. Departament Informatyki

Zadania Departamentu Informatyki można podzielić na dwa rodzaje. Jeden związany jest z obsługą informatyczną Biura, w tym z zapewnieniem odpowiedniego sprzętu informatycznego na potrzeby Biura, drugi zaś z działalnością merytoryczną. W tym drugim przypadku Departament Informatyki uczestniczył w czynnościach kontrolnych wykonywanych wspólnie z Departamentem Inspekcji, jak też - we współpracy z Departamentem Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych – współuczestniczył w przygotowaniu czynności związanych z rejestracją zbiorów pod kątem spełnienia wymogów technicznych i organizacyjnych tejże rejestracji.

Do zadań Departamentu Informatyki w zakresie obsługi Biura należy:

- 1) analizowanie i zaspokajanie potrzeb pracowników Biura w zakresie sprzętu informatycznego oraz oprogramowania, w szczególności poprzez:
 - a) instalowanie sprzętu i oprogramowania,
 - b) prowadzenie serwisu i nadzoru eksploatacyjnego,
 - c) współdziałanie z departamentami w zakresie dokonywania zakupów sprzętu i oprogramowania, a w szczególności: przygotowywanie zamówień i specyfikacji, analizowanie ofert pod względem merytorycznym oraz dokonywanie odbioru technicznego,
 - d) administrowanie sieciami komputerowymi,
 - e) prowadzenie szkoleń pracowników Biura,
- 2) zabezpieczenie dostępu do systemu informatycznego Biura.

Natomiast zadania merytoryczne dotyczą:

- 1) prowadzenia serwisu i nadzoru eksploatacyjnego w zakresie obsługi centralnego rejestru zarejestrowanych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zbiorów danych osobowych,

- 2) wykonywania, wraz z pracownikami Departamentu Inspekcji i z upoważnienia Generalnego Inspektora, czynności kontrolnych,
- 3) podejmowania przedsięwzięć w zakresie doskonalenia informatycznych metod ochrony danych osobowych.

Departament Informatyki w okresie sprawozdawczym realizował prace zarówno w zakresie technicznego wyposażenia Biura w sprzęt informatyczny, jak i w zakresie realizacji jego statutowych obowiązków.

Do zadań Departamentu Informatyki w zakresie technicznej obsługi Biura należało:

1. analizowanie i zaspokajanie potrzeb pracowników Biura w zakresie sprzętu informatycznego oraz oprogramowania, w szczególności poprzez:
 - a. instalowanie sprzętu i oprogramowania,
 - b. prowadzenie serwisu i nadzoru eksploatacyjnego,
 - c. współdziałanie z departamentami w zakresie dokonywania zakupów sprzętu i oprogramowania, a w szczególności: przygotowywanie zamówień i specyfikacji, analizowanie ofert pod względem merytorycznym oraz dokonywanie odbioru technicznego,
 - d. administrowanie sieciami komputerowymi,
 - e. prowadzenie szkoleń pracowników Biura,
2. serwisowanie i nadzór eksploatacyjny aplikacji *Rejestr* służącej do obsługi centralnego rejestru zarejestrowanych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zbiorów danych osobowych,
3. wdrażanie polityki bezpieczeństwa, w tym głównie zabezpieczenia dostępu do systemów informatycznych Biura.

W zakresie działalności merytorycznej Departament Informatyki realizował:

1. projekt aplikacji *Rejestr* do obsługi centralnego rejestru zarejestrowanych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zbiorów danych osobowych,
2. inspekcje - czynności kontrolne, wraz z pracownikami Departamentu Inspekcji,
3. przedsięwzięcia w zakresie doskonalenia informatycznych metod ochrony danych osobowych.

W ramach tworzenia zaplanowanej struktury sieciowej oraz wyposażenia w sprzęt komputerowy i oprogramowanie zrealizowane zostały:

- sieć logiczna (komputerowa) w budynku przy Placu Powstańców Warszawy 1, zawierająca łącznie 45 punktów i 1 węzeł krosowy,

- sieć logiczna – 22 punkty, 1 węzeł krosowy oraz sieć energetyczna – 18 punktów do zasilania komputerów w części budynku przy ul. Koszykowej 53, w której mieści się Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych.
- zakup serwera IBM model F50 oraz bazy ORACLE 8 do obsługi opracowywanej aplikacji *Rejestr* W kwietniu 1999 r. zrealizowana została dostawa serwera IBM model F50 oraz bazy ORACLE 8 do obsługi opracowywanej aplikacji *Rejestr*,
- zakup urządzeń sieciowych, serwera do zarządzania siecią oraz mikrokomputerów – stacji roboczych wyposażonych w system operacyjny Windows NT, który posiada wbudowane mechanizmy pozwalające na bezpieczne przetwarzanie danych i audyt wykonywanych czynności,
- zakup licencji oraz instalacja systemów LEX-Polskie Prawo i LEX-TEMIDA, służących do wspomaganie pracy w zakresie konsultacji prawnych,
- zakup i rozpoczęcie prac wdrożeniowych pakietu oprogramowania wspomagającego administrację Biura,
- podłączenie Biura GIODO do Internetu oraz opracowanie i uruchomienie własnej witryny.

Pierwsza wersja zaproponowanej przez Departament Informatyki strony www przedstawiona została w dniu 9 kwietnia 1999 r. Stronę tę zainstalowano u Generalnego Inspektora, dyrektorów departamentów oraz Rzecznika Prasowego.

W dniu 23 kwietnia 1999 r. wykonawca dostarczył, zgodnie z treścią zawartej umowy, niezbędny sprzęt, oprogramowanie oraz zarejestrował domenę internetową Biura o nazwie „giodo.gov.pl” co pozwoliło rozpocząć dalsze prace wdrożeniowe Departamentu Informatyki nad konfiguracją poczty elektronicznej.

Podstawowym kryterium wyboru przy zakupie sprzętu oraz oprogramowania było szeroko rozumiane bezpieczeństwo pracy począwszy od niezawodności technicznej a skończywszy na weryfikacji dostępu do danych i poufności przetwarzanych informacji.

3.1. Departament Administracyjno-Budżetowy

Do zadań Departamentu Administracyjno-Budżetowego należy:

- 1) prowadzenie ubezpieczeń zbiorowych pracowników,
- 2) prowadzenie spraw socjalnych w zakresie obsługi funduszy socjalnego i mieszkaniowego, organizacji wypoczynku oraz opieki zdrowotnej,
- 3) realizowanie zadań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,

- 4) wyposażenie pomieszczeń Biura w meble, urządzenia i inne środki techniczne oraz ich konserwacja,
- 5) prowadzenie ewidencji majątku urzędu,
- 6) ubezpieczanie majątku urzędu,
- 7) konserwacja i remonty bieżące pomieszczeń, pielęgnacja zieleni i utrzymywanie w czystości terenów zielonych, dróg dojazdowych i parkingów wykorzystywanych przez Biuro,
- 8) organizacja transportu dla potrzeb Biura,
- 9) opracowywanie planów prac inwestycyjnych i modernizacyjnych Biura,
- 10) prowadzenie ewidencji umów zawieranych przez Biuro,
- 11) przygotowanie realizacji zamówień publicznych, w szczególności:
 - a) stała współpraca z Urzędem Zamówień Publicznych,
 - b) badanie wiarygodności podmiotów gospodarczych, którym może być udzielone zamówienie publiczne,
 - c) gromadzenie dokumentów związanych z dokonywaniem zamówień publicznych,
 - d) wykonywanie innych czynności dotyczących zamówień publicznych, określonych w odrębnych zarządzeniach Generalnego Inspektora.

Praca Departamentu Administracyjno-Budżetowego w okresie sprawozdawczym koncentrowała się głównie na sprawach związanych z zorganizowaniem siedziby i wyposażeniem Biura Generalnego Inspektora.

3.2. Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych

Art. 12 ustawy o ochronie danych osobowych nałożył na Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych obowiązek prowadzenia rejestru zbiorów danych osobowych. Zadanie to wykonuje Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych.

Ponadto do zadań Departamentu Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych należy:

- 1) przyjmowanie zgłoszeń zbiorów do rejestru danych osobowych oraz ich ewidencja,
- 2) współdziałanie z Departamentami: Inspekcji, Prawnym i Informatyki w zakresie rozpatrywania zgłoszeń zbiorów danych osobowych do rejestracji,
- 3) wydawanie zaświadczeń o zarejestrowaniu zbioru oraz ich ewidencja,

- 4) przygotowanie projektów decyzji o odmowie zarejestrowaniu zbioru oraz projektów innych pism procesowych związanych z procedurą rejestracyjną i przedstawianie ich, za pośrednictwem Dyrektora Biura, Generalnemu Inspektorowi,
- 5) udostępnianie danych zawartych w rejestrze zbiorów danych osobowych.

W celu zapewnienia realizacji określonych w statucie Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zadań Departamentu Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych przedsięwzięto następujące działania organizacyjne:

1. opracowano zasady dotyczące prowadzenia postępowań rejestracyjnych oraz druki pism procesowych związanych z wymienioną procedurą,
2. opracowano akt wewnętrzny dotyczący sposobu prowadzenia rejestru zbiorów danych,
3. wdrożono tymczasowy system elektroniczny zapewniający ewidencje zgłoszeń, rejestrację zbiorów danych i wydawanie zaświadczeń o zarejestrowaniu,
4. równoległe rozpoczęto prace w zakresie zlecenia opracowania docelowego systemu rejestracyjnego,
5. wdrażanie docelowego systemu elektronicznego rejestracji zbiorów danych.

W celu usprawnienia rejestracji pracownicy departamentu zrealizowali trzy projekty informatyczne:

- „Rejestr Tymczasowy”,
- „Wstępna Rejestracja”,
- „Przeglądanie Rejestru”.

Aplikacje wykonano przy użyciu programu MS Access.

Celem aplikacji „Rejestr Tymczasowy” jest tymczasowa rejestracja zbiorów danych, a także przetestowanie teoretycznych założeń i wymagań, jakim powinien odpowiadać docelowy elektroniczny rejestr.

Aplikacja „Wstępna Rejestracja Wniosków” umożliwia:

- a) rejestrację zgłoszeń nadsyłanych do departamentu,
- b) wgląd w pisma związane z procesem rejestracji lub odmowy rejestracji zbioru (zawiadomienia, decyzje, zaświadczenia),
- c) automatyczne generowanie zaświadczeń o rejestracji,
- d) tworzenie zestawień statystycznych i ich wydruk,
- e) sporządzanie wykresów obrazujących stan realizacji wniosków.

Program używany jest w departamencie od listopada 1998 r.

Aplikacja „Przeglądanie Rejestru” umożliwia praktyczną realizację uprawnień wynikającego z art. 42 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych, tj. pozwala na przeglądanie ksiąg rejestrowych w postaci elektronicznych raportów. Program wyposażony jest w opcję wyszukiwania księgi rejestrowej wg poniższych cech:

- numer bazy,
- nazwa bazy danych osobowych,
- nazwa administratora zbioru danych osobowych,
- adres administratora danych osobowych (ulica, miasto).

Aktualnie w departamencie trwają prace nad opracowaniem docelowej aplikacji rejestracyjnej.

W związku z różnorodnością podmiotów zgłaszających do rejestracji zbiory danych osobowych, wprowadzono merytoryczną specjalizację dla poszczególnych pracowników w następujących dziedzinach:

- a) administracja publiczna - 4 osoby,
- b) podmioty sfery prywatnej, w szczególności firmy marketingowe - 2 osoby.

Wprowadzono również podział pracy pomiędzy poszczególnymi pracownikami ze względu na kolejne etapy wewnętrznej procedury, związanej z rejestracją zbiorów danych:

1. przyjmowanie zgłoszeń i wprowadzanie danych identyfikujących zgłoszeniodawcę do systemu elektronicznego,
2. wstępna weryfikacja,
3. analiza zgłoszenia pod względem techniczno-organizacyjnym,
4. etap akceptacji (zatwierdzenie wpisu, akceptacja wszczęcia postępowania wyjaśniającego lub decyzji).

W Departamencie Rejestracji Zbiorów Danych zatrudnieni zostali prawnicy, których zadaniem jest weryfikacja zgłaszanych do rejestracji wniosków pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, oraz informatycy odpowiedzialni za kontrolę wniosków pod względem spełnienia określonych przepisami warunków zabezpieczeń systemów informatycznych, w których przetwarzane są zbiory.

4. Pracownicy Biura GIODO

W Biurze Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych na dzień 30 kwietnia 1999 r. zatrudnionych było 51 osób, przy wykorzystaniu 48,85 etatów.

Struktura zatrudnienia w poszczególnych departamentach przedstawia się następująco:

	stanowiska merytoryczne	stanowiska pomocnicze
Dyrektor Biura	1	
GGI	11	1
DP	8	
DIS	7	1
DIF	3	
DAB	2	6
DRZDO	7	1
GK	3	
Ogółem:	42	9

Pracownicy Biura stanowią wysoko wykwalifikowaną kadre, a ich wiedza merytoryczna została dostrzeżona również poza Biurem Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Pracownik Departamentu Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych, jako przedstawiciel Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, został członkiem Normalizacyjnej Komisji Problemowej Nr 182 do Spraw Zabezpieczenia Systemów i Ochrony Danych w Polskim Komitecie Normalizacyjnym.

Dyrektor Departamentu Informatyki został wyznaczony, jako przedstawiciel naszego kraju, do opracowania wstępnych materiałów oraz propozycji europejskich regulacji prawnych w zakresie wykorzystywania nowych technologii.

II. DZIAŁALNOŚĆ MERYTORYCZNA GENERALNEGO INSPEKTORA OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Działalność merytoryczna Generalnego Inspektora w okresie sprawozdawczym skoncentrowana była na rozpatrywaniu skarg obywateli, udzielaniu odpowiedzi na zapytania prawne, opiniowaniu projektów aktów normatywnych i sporządzaniu opinii i interpretacji aktów prawnych w kontekście obowiązywania ustawy o ochronie danych osobowych, prowadzeniu inspekcji i postępowań związanych z rejestracją zbiorów danych. Generalny Inspektor podejmował również działania sygnalizacyjne wobec organów centralnych w przypadkach stwierdzenia niewłaściwej praktyki bądź braku stosownych przepisów prawa.

W okresie od maja do końca grudnia 1998 r. do Biura wpłynęło 1258 pism, a od stycznia do 30 kwietnia 1999 roku - 1892 pism; ogółem w roku sprawozdawczym wpłynęło 3150, co świadczy o stale rosnącym zainteresowaniu regulacjami zawartymi w przepisach ustawy o ochronie danych osobowych.

Jednocześnie w okresie sprawozdawczym z Biura wysłanych zostało 2170 pism, w tym tylko w okresie od stycznia do kwietnia 1999 r - 1567.

Od listopada 1998 r. do kwietnia 1999 r. przeprowadzono około 4500 rozmów telefonicznych udzielając wyjaśnień i porad.

W ramach zadań Generalnego Inspektora dokonana została analiza prawno-porównawcza ustawy o ochronie danych osobowych w odniesieniu do postanowień Konwencji Nr 108 Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych o charakterze osobowym oraz Dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych. Porównano zakresy definicji użytych w poszczególnych aktach, przeanalizowano zawarte w nich zasady ochrony danych, zasady przekazywania danych za granicę i inne zagadnienia.

W Departamencie Prawnym organizowano spotkania z doradcami Generalnego Inspektora, na których omawiano kluczowe problemy i ustalano jednolitą wykładnię przepisów ustawy. Podczas spotkań omawiano zapisy ustawy o ochronie danych osobowych budzące wątpliwości i trudności w praktycznym ich stosowaniu. Dotyczyły one w szczególności:

- pojęcia zbioru danych osobowych (art. 2 ust.1),
- udostępniania danych na pisemny umotywowany wniosek (art. 29 ust. 3) oraz formy odmowy udostępniania danych,
- pojęcia danych osobowych jawnych a powszechnie dostępnych (art. 43 ust.1 pkt. 9),
- zbiorów danych osobowych sporządzanych doraźnie, wyłącznie ze względów technicznych (art. 2 ust. 3).

1. Zapytania prawne

W ramach realizacji zadań Departamentu Prawnego opracowano szereg projektów, odpowiedzi na zapytania prawne i dokonano wykładni przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło 586 zapytań prawnych i wniosków o dokonanie wykładni przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, bądź dokonanie interpretacji innych przepisów prawa w kontekście zasad ochrony danych osobowych, wynikających z ustawy.

Zapytania wpływające do Generalnego Inspektora można podzielić podmiotowo na:

- zapytania kierowane przez osoby, których dane osobowe są przetwarzane np. od których żąda się dowodów tożsamości, którzy nie chcą umieszczać swoich danych na liście lokatorów, których dane udostępniają małżonkowie w związku z procesem sądowym, czy też tych, którzy nie chcą otrzymywać ulotek i ankiet w drodze stosowania marketingu bezpośredniego;
- zapytania kierowane przez administratorów zajmujących się przetwarzaniem danych osobowych (organy państwowe, jednostki samorządu terytorialnego, inne podmioty realizujące zadania publiczne), np. pytania dotyczą, czy dana jednostka, podmiot jest administratorem danych i czy ma obowiązek zarejestrowania posiadanego zbioru danych, czy mają obowiązek udostępniania danych osobowych osobom zwracającym się w tej sprawie, czy mogą przekazywać dane innym jednostkom;
- zapytania kierowane przez osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które chcą uzyskać dane ze zbioru, np. podmioty, które żądają danych osobowych i chcą się dowiedzieć, czy mają do tego prawo wobec nie udostępniania im tych danych przez administratorów, co wynika wielokrotnie z

nadinterpretacji ustawy. Dotyczy to np. kas chorych, towarzystw ubezpieczeniowych i organów samorządowych.

Wnioski o dokonanie ogólnej wykładni ustawy o ochronie danych osobowych, w większości przypadków pochodziły od prawników, zatrudnionych w kancelariach prawnych.

Przedmiotowo zapytania prawne dotyczyły następujących kwestii:

- definicji zawartych w ustawie o ochronie danych osobowych (zbioru danych, przetwarzania i zgody na przetwarzanie danych osobowych),
- zasad przetwarzania danych osobowych (zwykłych i sensytywnych),
- zasad udostępniania danych,
- praw osób, których dane dotyczą,
- obowiązków administratorów danych,
- wykonania obowiązku zgłoszenia do rejestracji zbioru danych (zakresu zbiorów podlegających rejestracji, wyłączenia z obowiązku rejestracji, sposobu wypełnienia wniosków rejestrowych).

Podczas analizy stanów faktycznych przytoczonych w zapytaniach, dokonano wykładni ustawy w odniesieniu do konkretnych sytuacji, doprecyzowano definicje danych osobowych, administratora danych i przetwarzania danych osobowych.

Ponadto udzielono odpowiedzi w sprawie wniosków skierowanych do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, dotyczących wyrażenia zgody na przekazanie danych osobowych za granicę.

Różnorodność tematyki poruszanej w zapytaniach, kierowanych do Generalnego Inspektora, świadczy o rosnącej świadomości prawnej społeczeństwa w zakresie ochrony danych osobowych.

Przygotowywano także projekty odpowiedzi na zapytania kierowane do Generalnego Inspektora przez środki masowego przekazu. Analizowano stany faktyczne przytaczane w zapytaniach pod kątem zgodności z przepisami prawa, a następnie opracowywano projekty udzielanych odpowiedzi.

Generalny Inspektor wielokrotnie dokonywał wykładni przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, odpowiadając na zapytania urzędów państwowych lub jednostek organizacyjnych

takich, jak Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Rzecznik Praw Obywatelskich, Najwyższa Izba Kontroli, Ministerstwo Obrony Narodowej, Główny Urząd Ceu, Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Telekomunikacja Polska S.A. Niektóre zapytania prawne przesyłane przez te instytucje dotyczyły ogólnych zasad stosowania ustawy o ochronie danych osobowych, a niektóre dotyczyły już konkretnych kwestii takich, jak: ewidencja ludności, przetwarzanie danych przez podmioty gospodarcze, przetwarzanie danych adresowych lub o numerach telefonicznych, dostęp do danych osobowych niezbędnych do postępowań kontrolnych lub administracyjnych, udostępnianie danych o podmiotach gospodarczych (Główny Urząd Statystyczny).

W ramach współpracy z ww. podmiotami Generalny Inspektor przekazał swoje stanowisko w 92 sprawach, wydając opinie i dokonując wykładni przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

Szeroka i różnorodna tematyka wystąpień kierowanych do Generalnego Inspektora wskazuje na duże zainteresowanie organów państwowych i innych jednostek organizacyjnych ochroną danych osobowych w kontekście tworzenia ustawodawstwa.

Generalny Inspektor podejmował również działania sygnalizacyjne, kierowane do centralnych organów administracji państwowej, wskazując na niezgodność obowiązujących przepisów z ustawą o ochronie danych osobowych, bądź na niezgodną z prawem praktykę.

Pisma kierowane były m.in. do:

- Ministra Sprawiedliwości, w sprawie konieczności pilnego uregulowania działania Centralnego Rejestru Skazanych aktem normatywnym rangi ustawowej, a nie – jak dotychczas - rozporządzeniem, wobec zapisu art. 28 ustawy o ochronie danych osobowych wymagającego podstawy ustawowej do przetwarzania danych o karalności (pismo z dnia 15 lipca 1998 r.),
- Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o uporządkowanie praktyki organów gmin oraz Centralnego Biura Adresowego prowadzących ewidencję ludności, w zakresie udostępniania danych adresowych, wobec wejścia w życie ustawy o ochronie danych osobowych (pismo z dnia 29 września 1998 r.),
- Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej o podjęcie działań, w celu uporządkowania - zgodnie z warunkami ustawy o ochronie danych osobowych - sporządzania list pacjentów lekarzy pierwszego kontaktu (pismo z dnia 5 stycznia 1999 r.),

- Ministra Edukacji Narodowej o przygotowanie nowelizacji ustawy Karta Nauczyciela w części dotyczącej kryteriów kwalifikacyjnych kandydatów na nauczycieli, w celu wyraźnego wskazania w ustawie podstaw sprawdzania karalności kandydatów na nauczycieli, wobec określonego w art. 28 ustawy o ochronie danych osobowych warunku przetwarzania danych o karalności wyłącznie na podstawie ustawy (pismo z dnia 13 stycznia 1999 r.),
- Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie zasad udostępniania danych z bazy PESEL podmiotom z sektora prywatnego (pismo z dnia 2 lutego 1999 r.),
- Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o zbadanie, czy nie stanowi praktyk monopolistycznych zamieszczanie w ankietach wszystkich towarzystw ubezpieczeniowych równobrzmiących klauzul, zobowiązujących klientów do wyrażenia zgody na udostępnianie danych o stanie zdrowia (pismo z dnia 5 marca 1999 r.),
- Prezesa Urzędu Nadzoru nad Funduszami Emerytalnymi w sprawie niedopełnienia obowiązku zgłoszenia do rejestracji zbiorów prowadzonych przez fundusze emerytalne (pismo z dnia 19 marca 1999 r.),
- Ministra Obrony Narodowej o podjęcie działań w celu wyeliminowania przypadków odmowy wydawania zaświadczeń Urzędowi ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych (pismo z dnia 17 marca 1999 r.),
- Przewodniczącego Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o wniesienie projektu nowelizacji art. 225 k.k. w celu rozszerzenia zakresu podmiotowego przepisu o inspektorów Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (pismo z dnia 14 kwietnia 1999 r.).

2. Opiniowanie projektów aktów prawnych

Zadaniem realizowanym w szerokim zakresie przez Generalnego Inspektora, było opiniowanie projektów ustaw i rozporządzeń. Oceny dokonywano pod kątem zgodności aktów z delegacją ustawową i zasadami wynikającymi z ustawy o ochronie danych osobowych.

Ponadto Generalny Inspektor, jak i pracownicy Departamentu Prawnego Biura Generalnego Inspektora, brali czynny udział w pracach komisji legislacyjnych w Kancelarii Premiera oraz komisji organizowanych przez resorty. Podczas posiedzeń komisji opracowywano ostateczną

treść i formę rozporządzeń wykonawczych m.in. do ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz do projektów ustaw:

- o ochronie informacji niejawnych,
- o krajowym rejestrze karnym,
- o obywatelstwie.

W okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zaopiniował 117 projektów aktów normatywnych.

3. Inspekcje

Jedną z form kontroli zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych jest przeprowadzanie czynności kontrolnych. Jest to podstawowe zadanie merytoryczne Departamentu Inspekcji.

Od 20 marca 1999 r. do końca kwietnia 1999 r. przeprowadzonych zostało 9 inspekcji, w tym w pięciu firmach marketingowych. W inspekcjach brali udział prawnicy, inspektorzy oraz informatycy. Zakres inspekcji obejmował zgodność przetwarzania danych osobowych z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych, w tym zabezpieczenie zbiorów danych w systemach informatycznych.

Trzy inspekcje przeprowadzono w celu sprawdzenia zgodności złożonych wniosków o rejestrację zbioru danych ze stanem faktycznym. Jedna inspekcja miała na celu sprawdzenie wykonania decyzji administracyjnej, wydanej przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Do końca kwietnia 1999 roku Generalny Inspektor przesłał do prokuratury 7 zawiadomień o popełnieniu przestępstwa w związku z uzasadnionym podejrzeniem naruszenia:

- art. 53 ustawy o ochronie danych osobowych, polegające na niedopełnieniu obowiązku zgłoszenia zbioru danych do rejestracji,
- art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych, polegające na niewłaściwym zabezpieczeniu danych osobowych, pochodzących ze zbioru przed dostępem osób nieupoważnionych.

4. Rozpatrywanie skarg

W okresie sprawozdawczym do Departamentu Inspekcji Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęły 402 skargi. Początkowo skargi rozpatrywane były przez wszystkich pracowników merytorycznych Biura.

Liczba skarg wpływających do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wykazuje tendencję wzrostową.

W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 258 skarg, z czego 15 spraw zakończono wydaniem przez Generalnego Inspektora decyzji kończących postępowanie administracyjne, a jedną skierowaniem do prokuratury zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z art. 49 ust.1 ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Pismo – Znak GI-DIS-6/98).

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa w ww. sprawie dotyczyło przetwarzania danych o karalności przez osoby do tego nieuprawnione. W pozostałych sprawach toczą się postępowania administracyjne.

Najwięcej skarg (193), wpływających do Generalnego Inspektora dotyczyło działalności firm marketingowych. W ramach rozpatrywania tego typu skarg, Departament prowadzi szeroką działalność edukacyjną, polegającą na informowaniu osób składających skargi o przysługującym im prawie złożenia sprzeciwu, którego wzór dołączany jest do wysyłanych odpowiedzi.

Ponadto przedmiotem skarg wpływających do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, były następujące zagadnienia:

- przetwarzanie danych sensytywnych, określonych w art. 27 ustawy o ochronie danych osobowych – 68 skarg. Skargi dotyczyły: legalności skierowań pracowników na badania z użyciem wariografu, zbierania danych o karalności i stanie zdrowia, udostępniania danych osobom fizycznym, pracodawcom, a także związane były z działalnością sądów, Straży Miejskiej, komorników, ośrodków pomocy społecznej, itp.,
- umieszczanie przez spółdzielnie mieszkaniowe list lokatorów na klatkach schodowych i nazwisk lokatorów przy domofonach w budynkach mieszkalnych - 23 skargi,
- działalność firm telekomunikacyjnych w zakresie rozwijania sieci komórkowej, a zwłaszcza zbyt szeroki zakres informacji wymaganych przy zawieraniu umów,

kserowanie dokumentów tożsamości, wyrażenie zgody na przetwarzanie danych i udostępnianie danych do celów marketingowych,

- działalność firm ubezpieczeniowych.

Generalny Inspektor zajął się również problemem prowadzenia badań ankietowych przez Instytut Socjologii Uniwersytetu Toruńskiego (GI-DIS-87/98), oraz badaniem opinii publicznej przez OBOP (GI-DIS-92/98).

Od dnia 1 stycznia do 30 kwietnia 1999 r. Generalny Inspektor wydał 30 decyzji. Łącznie w okresie sprawozdawczym 45 postępowań zakończyło się wydaniem przez Generalnego Inspektora decyzji nakazujących przywrócenie stanu zgodnego z prawem, poprzez usunięcie danych, bądź zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń zbioru i zgłoszenie zbioru do rejestracji.

Poniższe zestawienie decyzji wydanych przez Generalnego Inspektora w okresie sprawozdawczym obrazuje szeroką tematykę skarg, związanych z naruszeniem ustawy o ochronie danych osobowych:

5. Rejestracja zbiorów danych osobowych

Do dnia 31 grudnia 1998 r. zgłoszono do rejestracji 76 zbiorów danych osobowych, w tym:

- 36 zgłoszeń złożonych przez organy państwowe oraz samorządu terytorialnego, inne państwowe i komunalne jednostki organizacyjne i podmioty niepaństwowe realizujące zadania publiczne,
- 40 zgłoszeń złożonych przez osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej, które przetwarzają dane w związku z działalnością zarobkową, zawodową lub dla realizacji celów statutowych.

Liczba wniosków o rejestrację zbiorów danych osobowych, wpływająca do Biura GIODO stale wzrasta. Od 1 stycznia do 30 kwietnia 1999 r. zgłoszono 226 zbiorów danych osobowych, w tym:

- 70 zgłoszeń pochodziło od jednostek organizacyjnych z sektora publicznego (32 wniosków pochodziło od gmin, 8 od komunalnych jednostek organizacyjnych w tym

miejskich bibliotek publicznych, ośrodków pomocy społecznej, 28 z powiatów i powiatowych jednostek organizacyjnych, w 2 przypadkach zbiory zgłosiły urzędy skarbowe),

- 101 zbiorów zgłoszonych zostało przez osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej, które przetwarzają dane w związku z działalnością zarobkową, zawodową lub dla realizacji celów statutowych.

W roku 1998 zarejestrowano 24 zbiory, a w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 1999 r. ich liczba wzrosła do 114. Łącznie w omawianych okresach zarejestrowano 138 zbiorów danych osobowych i wydano 27 zaświadczeń o zarejestrowaniu zbioru danych osobowych.

Mniejsza liczba zarejestrowanych zbiorów danych niż zbiorów zgłoszonych wynika z prowadzonych postępowań sprawdzających. Jednym z zadań Departamentu jest rozpatrywanie zgłoszeń z punktu widzenia zgodności zgłoszenia z wymogami określonymi w art. 41 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych. W przypadku stwierdzenia, iż istnieją przesłanki odmowy rejestracji, organ rejestracyjny wszczyna z urzędu postępowanie w sprawie odmowy rejestracji i wzywa stronę do złożenia pisemnych wyjaśnień. W 1998 r. wszczęto 19 tego typu postępowań, a od 1 stycznia do 30 kwietnia 1999 r. było ich 70. W przypadku stwierdzenia, że zgłoszenie jest prawidłowe, Generalny Inspektor na podstawie art. 105 k.p.a. umarza postępowanie, a zbiór danych rejestruje. Natomiast, gdy występują przesłanki, o których mowa w art. 44 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, Generalny Inspektor odmawia rejestracji zbioru danych.

W okresie sprawozdawczym Departament przygotował:

- 53 projektów decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie odmowy rejestracji,
- 5 projektów decyzji o odmowie rejestracji,
- 2 projekty decyzji w przedmiocie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Zbiory zgłaszane do rejestracji dotyczyły różnego typu ewidencji, np.:

- baz adresowych klientów firm świadczących różnego rodzaju usługi,
- abonentów telewizji kablowej,
- rejestru bezrobotnych,
- podatników,
- akcjonariuszy,
- akwizytorów,
- agentów ubezpieczeniowych,

- klubów wysyłkowych,
- ewidencji rodzin zastępczych,
- ksiąg stanu cywilnego,
- członków towarzystw emerytalnych,
- marketingowych baz danych,
- umów ubezpieczenia towarzystw ubezpieczeniowych,
- gruntów,
- spisu ludności,
- pojazdów oznakowanych.

6. Propagowanie idei ochrony danych osobowych w mediach

W okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor spotykał się z dziennikarzami na konferencjach prasowych, stanowiących jedną z najskuteczniejszych form przekazu, umożliwiających dotarcie do szerokiego grona odbiorców z informacjami na temat praw i obowiązków obywateli, wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych.

Pierwsza konferencja prasowa została zorganizowana w dniu 3 listopada 1998 r. Do udziału zostały zaproszone wszystkie ośrodki telewizji publicznej i komercyjnej, stacje radiowe, dziennikarze prasy codziennej i periodycznej oraz agencje informacyjne.

Tematem konferencji było - „Pierwsze półrocze działalności Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych”.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych przekazał dziennikarzom informacje o pierwszych miesiącach swej działalności (organizacja Biura, struktura zatrudnienia, ilość oraz tematyka skarg i zapytań).

Zainteresowanie dziennikarzy oscylowało głównie wokół:

1. przekazywania danych medycznych podmiotom nieuprawnionym (pisma z resortu zdrowia do lekarzy wojewódzkich, polecające udostępnienie firmom ubezpieczeniowym dokumentacji medycznej obrazującej stan zdrowia pacjentów),
2. przekazania danych osobowych uchodźców, starających się o azyl w Polsce – obóz w Lesznowoli,
3. niedopełnienia obowiązków ustawowych, polegających na przetwarzaniu i udostępnianiu danych osobowych bez zgody osób, których dane te dotyczą,

4. działania firm marketingowych w świetle ustawy o ochronie danych osobowych,
5. ujawnienia informacji, zawierających również dane osobowe w związku z niewłaściwym sposobem niszczenia zbędnych dokumentów przez niektóre instytucje.

Dziennikarze otrzymali materiały informacyjne z danymi statystycznymi dotyczącymi skarg i zapytań prawnych, kierowanych do Generalnego Inspektora od początku jego działalności.

Druga konferencja prasowa odbyła się 22 marca 1999 r. Zaproszono na nią, podobnie jak na pierwszą konferencję, wszystkie wskazane wyżej podmioty.

Temat konferencji brzmiał: „Czy firmy prywatne i instytucje państwowe naruszają Ustawę o ochronie danych osobowych?”.

W trakcie spotkania Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych przekazał dziennikarzom informacje dotyczące:

- dotychczasowej (prawie rocznej) działalności Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,
- ilości oraz problematyki skarg, zapytań prawnych i zawiadomień o popełnieniu przestępstwa skierowanych do prokuratury,
- ilości inicjatyw, z którymi Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wystąpił do odpowiednich instytucji, realizując swój ustawowy obowiązek inicjowania i podejmowania przedsięwzięć w zakresie doskonalenia systemu ochrony danych osobowych,
- dostrzeżonego zjawiska nadinterpretacji ustawy o ochronie danych osobowych.

W drugiej części konferencji Generalny Inspektor odpowiadał na pytania dziennikarzy, które tym razem skupiły się wokół nie przestrzegania ustawy o ochronie danych osobowych przez firmy ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne.

Ponadto Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych udzielił ośrodkom telewizyjnym i radiowym kilku wywiadów.

Efektom obu konferencji były relacje radiowe i telewizyjne oraz artykuły prasowe.

W celu zwrócenia uwagi administratorom danych na obowiązki wynikające z ustawy o ochronie danych osobowych, w szczególności na wynikający z art. 40 ustawy obowiązek zgłaszania do rejestracji zbiorów danych osobowych, Generalny Inspektor przekazał do wybranych dzienników o największym nakładzie ("Gazeta Wyborcza", "Życie", "Trybuna",

"Rzeczpospolita") komunikat przypominający o powyższym obowiązku. Komunikat ukazał się w dniu 8 marca 1999 r. równocześnie we wszystkich dziennikach.

7. Udział Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w konferencjach krajowych i zagranicznych

W okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor brał czynny udział w wielu konferencjach i seminariach naukowych o tematyce związanej z praktycznym zastosowaniem przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. W sumie Generalny Inspektor miał 18 wystąpień na forum krajowym; a oto tematy niektórych z nich: „Zakres kontroli sektora prywatnego przez Generalnego Inspektora”, „Ochrona danych osobowych w prawie pracy”, „Pierwsze doświadczenia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z wdrażania ustawy o ochronie danych osobowych”, „Zbiory danych osobowych w systemach informatycznych – problemy ochrony danych osobowych”, „Pozycja Inspektora Ochrony Danych Osobowych”, „Koncepcja ochrony danych w normach europejskich i ustawodawstwie polskim”.

Generalny Inspektor brał również udział w zagranicznych konferencjach:

1998 r.

sierpień	Kilonia, konferencja niemieckich rzeczników ochrony danych osobowych na temat: <i>Ochrona danych osobowych w sektorze publicznym.</i>
październik	Niemcy, Wiesbaden, Konferencja rzeczników ochrony danych osobowych.

1999 r.

11-13 lutego	Bruksela, Screening dwustronny w obszarze <i>Swoboda świadczenia usług.</i>
26-29 kwietnia	Norwegia, 25 Meeting of International Working Group on Data Protection in Telecommunications.

Również pracownicy Biura Generalnego Inspektora brali udział konferencjach i w pracach instytucji krajowych i międzynarodowych:

1998 r.

- 2 czerwca Konferencja zorganizowana przez Stowarzyszenie Marketingu Bezpośredniego na temat:
Zakres kontroli sektora prywatnego przez Generalnego Inspektora.
- 9-10 listopada Berlin, 24 Meeting of International Working Group on Data Protection in Telecommunications.
- 20-21 listopada Bielsko Biała, konferencja na temat: *Tajemnice bankowe i inne zagadnienia prawa bankowego; problemy na tle ustawy o ochronie danych osobowych.*
- 1-4 grudnia Strasburg, 7 Meeting of Working Party No 15 of the Project Group on Data Protection in New Technologies.
- 10 grudnia Warszawa, Normalizacyjna Komisja Problemowa Nr 182. Wystąpienie na temat: *Zabezpieczenia systemu i ochrony danych (cz. I).*

1999 r.

- 28 stycznia Warszawa, Normalizacyjna Komisja Problemowa Nr 182. Wystąpienie na temat: *Zabezpieczenia systemu i ochrony danych (cz. II).*
- 11-13 lutego Bruksela, Screening dwustronny w obszarze *Swoboda świadczenia usług.*
- 25 marca Warszawa, posiedzenie Rady Kryptologii i Ochrony Danych.
- 26-29 kwietnia Norwegia, 25 Meeting of International Working Group on Data Protection in Telecommunications.

a) udział pracowników Biura Generalnego Inspektora w pracach różnych organizacji międzynarodowych:

Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zgodnie ze swoimi obowiązkami statutowymi uczestniczy w pracach różnych organizacji międzynarodowych.

W okresie sprawozdawczym pracownicy Biura wzięli udział w następujących konferencjach:

- 9-10 listopada 1998 r. – Berlin, 24th Meeting of International Working Group on Data Protection in Telecommunications.

- 1- 4 grudnia 1998 r. – Strasburg, Working Party No. 15 of the Project Group On Data Protection (CJ-PD-GT15 - New Technologies).
- 26-30 kwietnia 1999 r. – Norwegia, 24th Meeting of International Working Group on Data Protection in Telecommunications.

Tematem pierwszego spotkania były następujące zagadnienia:

- ochrona informacji przesyłanej liniami telekomunikacyjnymi,
- bezpieczeństwo publikacji w Internecie, stosowanie kryptografii do ochrony poufności danych oraz uwierzytelniania korespondencji,
- przetwarzanie i analiza danych dotyczących domen internetowych,
- osiągnięcia w dziedzinie rozpoznawania głosu (zastosowania do identyfikacji osób),
- koncepcja systemów agentowych i jej zastosowania do wzmocnienia bezpieczeństwa i poufności informacji w sieciach komputerowych.

Tematem drugiego spotkania były następujące zagadnienia:

- technologia Internetu,
- karty elektroniczne (pamięciowe i procesorowe),
- śledzenie ruchu w sieciach telekomunikacyjnych oraz systemach zabezpieczeniowych.

Tematem trzeciego spotkania były zagadnienia ochrony danych osobowych w prawie komunikacyjnym. Referat na tym spotkaniu na temat: „*Aktualna sytuacja ochrony danych osobowych w prawie telekomunikacyjnym w Polsce*” wygłosił Dyrektor Departamentu Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych.

8. Szkolenia przeprowadzone przez Generalnego Inspektora oraz pracowników Biura na temat ustawy o ochronie danych osobowych

Do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpływa bardzo duża ilość zaproszeń od instytucji państwowych, samorządów i innych podmiotów z prośbą o przeprowadzenie szkoleń w zakresie ochrony danych osobowych. Pracownicy Biura GIODO w miarę możliwości prowadzili kampanię informacyjną, polegającą na prowadzeniu szkoleń i wykładów o odnośnej tematyce, służąc swoją wiedzą merytoryczną i praktycznym doświadczeniem. Na uwagę zasługuje podkreślenie, że szkolenia prowadzone przez pracowników Biura Generalnego Inspektora były bezpłatne.

Poniżej przedstawione zostały niektóre z nich:

- wrzesień 1998 r. seminarium na temat: "Ustawa o ochronie danych osobowych a systemy informatyczne" zorganizowane przez firmy Software-Konferencje oraz ENSI- European Network Security Institute.
- październik 1998 r. Warszawa, szkolenie dla pracowników PKO S.A. w Warszawie na temat: „Zasady ochrony danych wynikające z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych”.
- październik 1998 r. seminarium użytkowników aplikacji firmy TETA z Wrocławia, wystąpienie Dyrektora Departamentu Informatyki temat: *Podstawowe elementy bezpieczeństwa systemów informatycznych, w których przetwarzane są dane osobowe.*
- grudzień 1998 r. Warszawa, szkolenie dla pracowników Państwowej Inspekcji Pracy na temat: „Ustawa o ochronie danych osobowych – podstawowe zasady”.
- grudzień 1998 r. Warszawa, Związek Rewizyjny Spółdzielni Mieszkaniowych RP. Przeprowadzono trzy szkolenia na temat; „Zasady ochrony danych wynikające z ustawy o ochronie danych osobowych”.
- luty 1999 r. Łódź, szkolenie dla pracowników Urzędu Miasta Łodzi, Wydziału Spraw Obywatelskich, pt. *Ustawa o ochronie danych osobowych i rozporządzenia wykonawcze do niej.*
- kwiecień 1999 r. Kraków, konferencja szkoleniowa na temat: *Ochrona danych osobowych – obowiązki organów samorządu terytorialnego*, w ramach której przedstawione zostały następujące referaty:
- „*Prawo obywateli do ochrony danych osobowych – zagadnienia podstawowe*” (źródła prawa, podstawowe zajęcia, uprawnienia obywateli),
 - „*Obowiązki administratorów danych w zakresie ochrony danych osobowych obywateli*” (obowiązki jednostek samorządu terytorialnego wynikające z ustawy o ochronie danych osobowych),
 - „*Rejestracja zbiorów danych*” (podmioty zobowiązane do dokonania zgłoszenia, ustawowe zwolnienia).

9. Doskonalenie wiedzy merytorycznej pracowników – szkolenia

Pracownicy merytoryczni poszczególnych Departamentów uczestniczyli w wielu szkoleniach, prowadzonych przez Generalnego Inspektora i jego doradców. Celem tych szkoleń było

określenie sposobów interpretacji i ujednoczenie procedur, obowiązujących w Biurze przy załatwianiu wpływających spraw.

W dniu 25 marca pracownicy Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych uczestniczyli w posiedzeniu grupy roboczej Rady Programowej Kryptologii i Ochrony Informacji przy Instytucie Matematycznym Polskiej Akademii Nauk. Na spotkaniu omawiane były prawne i techniczne aspekty stosowania metod kryptograficznych. W szczególności rozpatrywano zagadnienia związane z podpisem cyfrowym i problemem utworzenia w Polsce centrów certyfikacji kluczy publicznych. Poruszono również zagadnienia związane z bezpieczeństwem systemów kryptograficznych dostępnych na rynku polskim. W związku z tym nawiązano stałe kontakty pomiędzy członkami Rady i pracownikami Biura.

III. WNIOSKI

1. Uchwalenie ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. jest przejawem postępującej demokratyzacji życia publicznego w Polsce i troski o ochronę prywatności każdego jej obywatela.

Funkcjonowanie państw w ramach Wspólnoty Europejskiej i realizacja wspólnej polityki, nie jest możliwa bez harmonizacji systemów prawnych poszczególnych państw członkowskich. Celem ujednoczenia przepisów prawnych państw Wspólnoty Europejskiej w zakresie ochrony danych osobowych, opracowano Konwencję Nr 108 Rady Europy z dnia 28 stycznia 1981 r. o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, następnie Dyrektywę 95/46/WE Parlamentu Europejskiego oraz Rady z dnia 25 października 1995 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych. Powyższe akty prawne zawierają ogólne zasady, pozwalające na zbliżanie ustawodawstwa różnych państw w zakresie ochrony danych osobowych. Polska, ubiegając się o przystąpienie do Unii Europejskiej, zobowiązana jest podjąć działania, zmierzające do dostosowania ustawodawstwa polskiego do prawa państw Wspólnoty. Ponadto zobligowana jest do zapewnienia stosowania polityki respektującej zasady demokracji, poszanowania praw człowieka i podstawowych swobód. Przepisy regulujące zasady przetwarzania danych osobowych, wprowadzone zostały do polskiego ustawodawstwa ustawą o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ustawa ta w pełni respektuje zasady ustanowione Dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i jest zgodna z ogólną polityką państw europejskich w tym zakresie.

Wprowadzenie przepisów, dotyczących ochrony danych osobowych do polskiego systemu prawnego pozwoliło na przystąpienie Polski do Konwencji Nr 108 Rady Europy. Ustawę o ochronie danych osobowych można uznać za ustawę o charakterze fundamentalnym dla ochrony podstawowych praw i wolności człowieka. Dlatego niezbędny jest przegląd całego ustawodawstwa i nowelizacja przepisów innych ustaw i rozporządzeń, które nie w pełni korespondują z jej duchem. Istotą ustawy o ochronie danych osobowych jest to, aby dane osobowe były przetwarzane zgodnie z prawem, zbierane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów, aby były merytorycznie poprawne i adekwatne do tych celów oraz by były przechowywane w postaci umożliwiającej identyfikację osób nie dłużej, niż jest to niezbędne dla celu, w którym były zbierane. Ustawa ta ma na celu uporządkowanie problematyki ochrony danych osobowych i dlatego niepokojącym zjawiskiem są próby nadinterpretacji jej przepisów, idące w kierunku nie udostępniania jakichkolwiek danych o osobach fizycznych.

2. Pozytywnie należy ocenić prawo Generalnego Inspektora do opiniowania projektów rozporządzeń i ustaw oraz innych aktów normatywnych, opracowywanych przez centralne urzędy i organy administracji państwowej. Zachowanie takiej procedury w dużym stopniu gwarantuje tworzenie spójnego systemu prawnego, poprzez zachowanie zgodności tworzonych aktów prawnych z normami Konstytucji oraz przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.
3. W okresie pierwszego roku I kadencji Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (od 23.04.1998 r. do 30.04.1999 r.) wyraźnie zaznaczyło się zainteresowanie społeczeństwa zagadnieniami ochrony danych osobowych. Potrzebę i akceptację norm prawnych regulujących ochronę danych potwierdził zarówno fakt kierowania do Generalnego Inspektora Ochrony Danych licznych skarg na niezgodne z prawem przetwarzanie danych osobowych, jak i wyniki badań opinii publicznej, zgodnie z którymi 74% badanych opowiedziało się za potrzebą prawnej regulacji sposobu zbierania i wykorzystywania informacji o obywatelach (por. badania PENTOR z kwietnia 1999 r.) Utrzymujący się wysoki napływ spraw do Generalnego Inspektora, świadczy również o stosunkowo szerokim wykorzystywaniu przez obywateli prawnych środków ochrony ich praw.

Ustawa wywołała również krańcowo odmienne reakcje w postaci odmowy udzielania informacji zawierających dane osobowe, także w przypadku ich żądania w ramach i na podstawie przepisów prawa przez podmioty uprawnione (sygnalizowane odmowy dotyczyły Policji, ośrodków pomocy społecznej w związku z prowadzonym postępowaniem o udzielenie świadczenia, inspektorów NIK prowadzących kontrolę, Rzecznika Praw Obywatelskich, Urzędu ds. Kombatantów).

4. Najliczniejszą część korespondencji stanowiły skargi wnoszone przez osoby prywatne na działalność firm marketingowych, przetwarzających dane osobowe bez wiedzy i zgody osób, których dane dotyczą oraz stosowanie metod agresywnego marketingu.

Skargi zgłaszane przez obywateli, potwierdzone gromadzonym materiałem dowodowym wskazują, że ustawa o ochronie danych osobowych w dalszym ciągu nie jest przestrzegana głównie przez podmioty sektora prywatnego.

Dane osobowe obywateli uzyskiwane są przez podmioty z sektora prywatnego z różnych źródeł, czego ustawa nie zabrania. Jednakże podmioty dysponujące danymi nie wykonują obowiązków wynikających z ustawy, głównie obowiązku informacyjnego o siedzibie i nazwie podmiotu, celu i zakresie zbierania danych, o źródle danych, o prawie wglądu osoby, której dane dotyczą i prawie złożenia sprzeciwu wobec przetwarzania danych. Zatem w dalszym ciągu, mimo obowiązywania ustawy o ochronie danych osobowych, osoby, których dane dotyczą nie mają świadomości kto i w jakim celu dysponuje ich danymi i nie mogą korzystać ze swoich praw. Ponadto w wielu przypadkach administratorzy danych z sektora prywatnego nie uwzględniają żądań usunięcia danych osobowych ze zbioru, spełniając żądanie dopiero po interwencji Generalnego Inspektora w wyniku prowadzonego postępowania.

5. Skargi dotyczyły również działalności podmiotów zaliczanych do sektora publicznego, w tym sądów, komorników, urzędów administracji państwowej, Straży Miejskiej, ośrodków pomocy społecznej, spółdzielni mieszkaniowych, itp. a przedmiotem tych skarg było udostępnianie danych podmiotom nieuprawnionym, a nawet przekazywanie całych zbiorów danych, (np. danych ze zbiorów PESEL, danych o stanie zdrowia z publicznych placówek służby zdrowia) podmiotom z sektora prywatnego.

6. Na 258 rozpatrzonych skarg większość dotyczyła ujawniania danych „zwykłych” , obejmujących imię, nazwisko i adres. Jednakże duża liczba skarg (68) dotyczyła przetwarzania danych sensytywnych określonych w art. 27 ustawy, ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również dane o stanie zdrowia (działalność towarzystw ubezpieczeniowych), kodzie genetycznym i życiu seksualnym. W dwóch wypadkach skargi dotyczyły ujawniania danych o skazaniu osoby skarżącej, mimo braku podstawy ustawowej, wymaganej przez art. 28 ustawy o ochronie danych osobowych.
7. W związku z obowiązkiem składania wniosków w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o ochronie danych osobowych (art. 61 pkt. 1 ustawy) i niewielką ilością zgłoszonych do tej pory wniosków o rejestrację zbiorów danych osobowych, przewidywany jest intensywny wzrost napływu wniosków o rejestrację zbiorów danych osobowych do Biura GODO w ostatnich miesiącach przed upływem terminu w tzw. okresie przejściowym, tj. we wrześniu i październiku 1999 r. Wynika to także z przeprowadzonych seminariów, spotkań i rozmów pracowników Biura z przedstawicielami administratorów danych. W związku z tym można się spodziewać, iż największa dynamika wzrostu liczby zgłoszeń, będzie miała miejsce w tym okresie.

W sektorze publicznym możliwe jest szacunkowe określenie liczby zbiorów danych, ponieważ podmioty publicznoprawne mogą, co do zasady, prowadzić zbiory wyłącznie na podstawie i w ramach przepisów prawa. W związku z tym liczba zgłoszeń będzie iloczynem ilości określonych organów administracji państwowej lub samorządowej i liczby prowadzonych przez nie zbiorów danych. W Polsce funkcjonuje, np. 2.486 gmin, każda gmina prowadzi minimum 12 zbiorów danych, które podlegają obowiązkowi zgłoszenia do rejestracji; oznacza to, iż wyłącznie gminy są zobowiązane do zgłoszenia 29.832 zbiorów. Jednoznaczne i precyzyjne określenie ilości prowadzonych w sektorze publicznym zbiorów danych jest niemożliwe, ponieważ podmioty ze sfery publicznej samodzielnie kształtują - w ramach zakreślonych przez przepisy prawa - liczbę prowadzonych i zgłaszanych do rejestracji zbiorów danych. Na przykład gmina może prowadzić jeden zbiór danych osobowych związany z opłatami i podatkami lokalnymi, ale również w tym samym zakresie kilka zbiorów danych (np. zbiór danych związanych z podatkiem od posiadanych psów, środków transportu, itp.).

W związku z tym, że w okresie sprawozdawczym wpłynęło 296 wniosków o rejestrację zbiorów danych osobowych, w celu wykonania ustawowego obowiązku rejestracji zbiorów danych osobowych do końca października 1999 r. niezbędne będzie zwiększenie liczby pracowników merytorycznych w Departamencie Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych oraz Departamencie Inspekcji nawet ponad zaplanowaną w tegorocznym budżecie liczbę etatów.